

Поштарна плаћена у готову.
7 април 1924.

ЦЕНА 4 ДИНАРА

Извави сваког понедеонника.

Година II. број 14.

Свијет

КОМЕДИЈА

Часопис за позориште, музику и филм.

Уредник Никола Трајковић. Власник за Издавачко Удружење „Илустрација“ Иван Зринић, директор „Илустрованог Листа“.

Из загребачког балета

Представници загребачког Балета, Маргарета и Максимилијан Фроман, у успој креацији „Шехеразаде“ — Predstavnici zagrebačkog Baleta, Margareta i Maksimilijan Froman u uspoloj kreaciji „Šeherezade“.

дан значајан јубилеј

Четрдесет година глуме Димитрија Спасића

Један од најбољих глумаца своје генерације, стари г. Димитрије Спасић, редитељ и члан Народног Позоришта у Новом Саду, прославља 5 априла ове године јубилеј четрдесет мучних година глуме и успеха. Тога вечера г. Спасић ће играти улогу Кусофкина у драми „О туђем хлебу”, коју у два чина од Тургенјева.

Овај јубилеј има велики значај за Новосадско Позориште, јер је име Димитрија Спасића у великој мери са животом Новосадског Позоришта за последњих тридесет година. Отуда се сада у целој Војводини чине припреме за ону аслужену свечаност.

„Комедија“ жељеши да достојно бележи овај датум, замолила је амог јубилара да јој уступи своју биографију. Г. Спасић се врло љубазно одазвао.

Одслуживши свој рок у војсци 19 године, дојем из Куршумлије Ниш, да се одморим. Ту одмах дојем да неко позориште даје своје представе. Распитам се, ко су чланови. Били су дилетанти, иначе призваници учитељске школе. Али и који су пали на испитима и морали их подлагати накнадно кроз драчела. Као међутим нису имали државања, то су били принуђени играју, и да од те зараде преживе мучно време. Ја им се одмах предавим као стари статист београдског позоришта, и да сам се одлучио се сада, пошто сам одслужио воју, посветим глуми, и они ако хоћу могу глумити са њима. Они ми до приме.

Остао сам са њима два месеца, отварања позоришта. Чланове најзад је дошло време растанку, и сакупи наш пријатељ Светозар Фа-

Г. Димитрије Спасић, редитељ и члан Народног Позоришта у Новом Саду.

самном остане само један од њих, Драгутин Губеревац. Оставши сами ми одемо из Ниша у Неготин да оснујемо позориште.

Набавивши нове опанке и нешто хлеба, кренемо на пут. Прва станица била нам је Књажевац. Ту дамо један „концерт“. Губеревац је декламовао, а ја сам певао. Зарадимо нешто и кренемо за Зајечар. Али тамо од представе није могло бити ништа, јер су политичке прилике у Зајечару и околини биле врло оштаке, да се вечером у кафани два човека нису смела састати. То нас примора да одмах наставимо пут за Неготин, где се помоћу пријатеља врдо добро учврстимо, и пређемо одмах на остварење нашег идеала.

„Comoedia“ се може добити у свима књижарама и код свих продаваца новина. Поједини број 4 динара.

линовић, сад. члан београдског позоришта. И тако ми отиочнемо рад. Након три месеца, чујем да у Београду организује трупу Лаза Поповић, један од првих редитеља и глумаца београдског позоришта.

Знајући га из Београда, док сам штатирао у позоришту, да је изврстан учитељ млађих глумаца, ја му се одмах јавим. Убрзо добијем одговор да дођем у Београд. Напустим Неготин, и са чика Лазом пронутујем добар део Србије.

Дошаћи пређем у трупу Фотија Иличића, која у то време игра у Сремску; затим опет са Лазом Поповићем путујем по Војводини. Многа места обишли смо: Земун, Митровицу, Руму, Ириг, Каменицу, Варадин, Нови Сад, Стару Пазову, Панчево, Бечкерек, Стари и Нови Бечеј и Вршац. али све није помогло да се спасемо финансијских незгода, које су нас у то време љуто гониле. Трупа је морала бити распуштена. Са неколико бољих чланова трупе, био сам приморан да играм по селима, да би само могао доћи до своје куће.

Дођемо до Панчева, и ту се растамо. Ја кренем сам у Загреб, али у путу чујем да се Ђура Протић, један од тада најбољих управника и који је лепо и уредно плаћао своје чланове, налази у Липнику. Одем к њему и он ме одмах ангажује.

Код њега сам остао неких пет година. Дуго времена. Добро сам стајао материјално, лен и велики ре-

пертоар играо, али само тежња нешто више научим гонила ме даље.

И док сам се ја већ припремао кренем у Загреб, најђем на улици у Вуковару (где је тада била Ђурин трупа) на г. Јована Грчића, професора и позоришног човека из Новог Сада. Поверили му да би жељио на какву већу позорницу и ми препоручи новосадску. И а сам више жељео да идем у Загреба и његово наваљивање ја се решава.

Како је у то време новосадско позориште било у Сремским Карловцима, то кренем тамо. И приспем Карловце баш на дан „инсталације“ патриарха Георгија Бранковића када је увече била свечана представа.

Од то доба стално сам у Новосадском Позоришту. У почетку играл сам љубавнике, доцније карактер улоге.

За време свог глумовања прошири сам све крајеве где наш народ живи: Србију, Срем, Банат, Бачку, Славонију, Хрватску, Босну, Херцеговину, Далмацију и Црну Гору.

Ипак своје деловање усредсреди сам у Војводини, нарочито у Новом Саду. Зато сам овде највише постат, а без сумње и цењен.

Новосадска публика мене воли, и ја њу. Зато нека би ми било дато да што дуже још њој играм.

Димитрије Спасић.

Маргарета и Максимилијан Фроман

Маргарета и Максимилијан Фроман, солисти балета загребачко Оперо, у разним балетима зма, у којима су до сада покњели велики успех. Београдска публика имаће ускоро прилику да их види и на својој позорници.

Годишњица смрти Саре Бернар

Сара Бернар у време својих највећих успеха око 1880 год. — Sarah Bernhardt u vreme svojih najvećih uspeha, oko 1880 god.

26. марта ове године навршило се једно годину дана, како је највећа глумица света Сара Бернар, закло-

Сара Бернар и ако у приличној старости (1900) још увек лепа. — Sarah Bernhardt iako u priličnoj starosti (1900) još uvek lepa.

пила своје уморне очи, у осамдесетој години живота. Најбољи доктор колико је она била уметница, јест што је остала славна и популарна у дубокој старости када је врло ретко играла, али и тада увек са огромним успехом.

Сара Бернар често је одлазила у Француске, обишла неколико пута Северну Америку, а по Европи правила небројене турнеје. Тако

Спомен плоча, која је 26 марта уздана у гроб Саре Бернар, послана из Њујорка од Orpheum Circuit of Theatres.

је она постала популарна и у Француске, показујући сјајно француску драмску уметност широм целог света.

Приликом њеног погреба, у Паризу се било слегло више десетина хиљада лица из целог света само да присуствују њеном погребу, који је био величанственији од погреба многих француских краљева.

Најславнији живи француски писци

Анатол Франс. — Anatol France.

На постављено питање једне велике париске ревије: који су пет људи или жена, још животу, најславнији „мастори пера“ у Франској? — после анкете и гласања, резултат био овај:

1. Анатол Франс

Paul Bourget. — Пол Бурже.

2. Пол Бурже
3. Колет (Colette de Jouvenel)
4. Comptesse de Noailles.

Затим J. Rosny ainé, Анри Бордо, Куртеси, Клод Фарер, Анри де Рене, Жан Ришон, Марсел Прево, итд.

Колет, позната списателька, писац многих романов и драма. — Colette, poznata spisateljka, pisac mnogih romana i drama.

Контеса де Ној, славна песникиња. — Comtesse de Noailles, slavna pesnikinja.

Из париског позоришног света

Албер Ламбер, чубони драмски класични глумац Франц. Комедије. Тристан Бернар, познати омиљени комедиограф и романсијер, који неки пут и сам игра у својим комадима главне улоге.

Дир — краљ писаца ревија и пригодних фельтона. Mayol — чувени популарни певач париских шансонета.

Članovi beogradskog Narodnog Pozorišta i članovi zagrebačkog Nar. Kazališta, pred ulazom u zgradu zagrebačkog kazališta. Snimljeni pri-likom gostovanja beogradske Dramе u Zagrebu. — Чланови београдског Народног Позоришта и чланови загребачког Нар. Казалишта. Снимљени приликом гостовања београдске Драме у Загребу.

Povodom izmenjenih gostovanja naših Drama

Klicao...

Ima jedan ton, kojim bi se moglo napisati o tome: Sve više i više produbljuje se značenje ovih uzajamnih gostovanja, sve se jače i jače određuju konture jednoga naziranja na stanje naše kulture u svojim plemenitskim manifestacijama, sve se intenzivnije osećaju pravci, kojima smo prošli, da se pred ciljem nadjeimo i podjemo zajedno savršenstvu..

Ali dopustite da se poslužim jednim neposrednjim tonom: Kada me je kod jednoga od ugodnih banketa, što se u Zagrebu davao u počast beogradskih umetnika, netko upitao, da li bi se mogla ukratko da formuliše umetnička rastojanja i karakteri zagrebačkog i beogradskog pozorišta, mogao sam da kažem ovako:

Zagreb: palančanin s Dostojevskim pod miškom, sa crnim Zeissovim očalima na nosu, s ponosnim držanjem degradiranog viteza —

Beograd: seljak s današnjim novinama u ruci, s mutnim pariškim monoklom na oku i s opreznim držanjem novog bogataša...

Ne znam, da li je ta vedro-banketska forma isto toliko jasna, koliko je dobromernna. Svakako stoji: Mi, zagrepčani, gledamo na život u književnosti kroz crna germanска stakla, izražavamo se rusko-tradicionim rečnikom najintenzivnijih kričeva, a sve u pozici čoveka, koga je srušilo nešto nevidljivo sa nečeg nelzvesnog, — a u suštini ostajemo malogradjani, malo plašljivi, malo skučeni, dosta ponosni. A beograđani gledaju u pozorišnoj literaturi u život razmučenim monoklom vedroga Gala, izražavaju se praktičnim i vedro-treznim rečnikom dnevnih društvenih protoka, sve u pozici ostvarenja, lirskom sukobu dva

evropskog gradjanina, koji je to suviše naglo morao da postane, — a u suštini ostaju divni seljaci, malo ukočeni, malo namešteni, dosta nasmijani.

Ali, molim vas, zamislite ovo: dugo i dugo svaki od vas sedi na svom bregu i doziva spasenje;

Zagrepčanin: tragičnim usklicima spasonosnu vedrinu,

Beogradjanin: šakom ironijom dublju tragiku...

I tako odjednom, zamislite, promene svoja mesta na uzvisinama plemenitskih Sinaja, a narod u dolini, čuvši nove glase, glase svoje pritajene težnje, baoa u visine svoje oduševljenje.

I ja sam tako stajao u narodu i klicao sam vedrini.

Klicao sam...

Klicao sam svetoj naivnosti mačvanskoga komešanja i pozdravljaо vedri besmisao za iskresamu tragicnost, upijao miris čistih šuma i čistih duša, obavijao se dahom zatreptalog mesa, otvorio dveri iskoniskim nagonima, koji se pod nebom Gospodnjim otvaraju jednostavno i jasno, kao što se otvara cvet, klicao: „Djido, brate, zdravo...“

Klicao sam netraženoj veselosti na svakom gestu čoveka iz unutrašnjosti, radosti sebegledanja u drugome, osetio draškanje od mlaza naših lepih, milih, malih slaboća i grešaka, intimnu radost otkrovenja najtoplje čovečnoga, osetio tugu, koja nasmejava, jer olakšava i razvedruje i oslobođa, klicao: „Jevreme, brate, zdravo...“

Klicao sam odvajkadnom susretu sanje i jave, ideje i dela, zamisliti i

svetova, čija oština i borbenost ne simbole, lake i jednostavne i večne, prelazi jakost onoga kad se sukobe simbole, koji su slični leptirima, dve arije ili dva mirisa, osetio sam što doleću u naše snove, slušao zatočenih očiju najuzvišeniju dobrotu komešanje ideja i rasplinjavanje u jedno opšte osećanje podložnosti i igrama sudbine u prirodi, koja ume da obloži naša srca i crnim i belim draguljima, osetio jednu borbu, u životu tešku, ali prenesenu na zaljulali oblak, čije se kapljice rimuju, gde svaki sukob peva i svaki udarac zvoni i svaka borba razvedruje, klicao: „Uroše, brate, zdravo...“

Klicao večno detinjoj duši sanjara i očima, koje gledaju prošlost i vide svetle vizije, ustima, koje govore

simbole, koji su slični leptirima, dve arije ili dva mirisa, osetio sam komešanje ideja i rasplinjavanje u jedno opšte osećanje podložnosti i igrama sudbine u prirodi, koja ume da obloži naša srca i crnim i belim draguljima, osetio jednu borbu, u životu tešku, ali prenesenu na zaljulali oblak, čije se kapljice rimuju, gde svaki sukob peva i svaki udarac zvoni i svaka borba razvedruje, klicao: „Uroše, brate, zdravo...“

Klicao sam...

O, kako je ugodno klicati...

Zagreb.

Jos. Kulundžić.

Mi i Oni

Još o gostovanju beogradske drame

Još o gostovanju beogradske drame.

Njima je ostalo uverenje, da Zagreb prima sve, što je dobrih umetničkih kvaliteta, strogo i iskreno. Nama je ostala jedna tuga.

Ranije se naime mislio ovako: Beograd ima tradiciju drame, ona je svoje doživela u zlatnom okviru, a danas je ostala samo senka bivše slave; a Zagreb je teater budućnosti. Danas se, posle gostovanja, ne može tako da misli. Ne treba da se obmanjujemo: Beogradsko Pozorište je teater budućnosti. Ono ima Mladih, a to je najvažnije, ono ima oduševljenih teatarskih ljudi, ono ima ozbiljan, intelligentan, solidan početnički korak, koji se žuri u veliko, ono ima neumoren-HTENJA, ono ima glumce, koji su pojedinačno odlične jedinice, ali nema teater. Zagreb danas ima teater, ali sutra, sve se bojim, neće imati glumaca. Od glumaca do teatra je lako i prirodno doći.

Ali kako od današnjeg teatra do srušnjeg, koji ne će imati glumaca. Pa kada beogradjani tako retko disciplinovano priznavaju, da je gostovanje zagrebačkoga kazališta za njih bila lekcija, treba i mi da se oslobođimo omaglice današnjeg slavlja i da zagledamo u oči faktima. Vreme, kada će se interesantno moći operirati s glumcem kao s bezbožnom marionetom (izraz, koji je na naš račun, u sveopćem slavlju, često pao na drugoj strani), proći će, kako prolaze sve metode, i vodić marioneta ostati će s prekinutim mitima. Mi treba da svratimo našu pažnju na naše mladje, treba da ih proberemo, poveđemo, uputimo, da ih omogućimo i afirmiramo, jer prema današnjem stanju mi sutra ne ćemo moći da izdržimo konkurenčiju ili uporedbu s beogradskim pozorištem. Beogradjani su prestali sa sistemom stara, ali mi smo suviše „antistatiste“. Doznavajući Gordon

Craigha zaboravljamo na budućnost. uništena čudjenjem. U stranom mije-u Zagrebačko će pozorište uvek izazvati čudjenje otvorenih očiju; u Zagrebu izaziva radost ili tugu. „Stariste“ psuju „ansamblisti“ plješeu, „neutralci“ su qprezniji. Kritika je još uvek „staristička“ (reminisce- ce na starove: Fijan, Boršnik, Šramice i t. d.), mladost je još uvek „revolucionarana“ — ostalo je još uvek „neutralno“. Mi smo danas radosni, a za sutra tužni. Naša mladost ostaje s one strane rampe i oduševljenje traje samo toliko, koliko traje Igra. Ja danas još ne vidim našu teatarsku budućnost. Beogradsku viđim. Zove se: Ristić, Plaović, Milošević, Antonijević, Kustudić i t. d. i t. d.

Jos. Kulundžić.

Osječko Kazalište

Smetanina proslava u Osijeku

100-godišnjica velikog češkog komponiste Bedžíha Smetane proslavljena je u Osijeku odličnim načinom.

U sredu, 12. marta prikazivala se novo uvežbana komična opera „Prodana nevesta“. Partiju Janka revalo je gost g. Josip Rijavec, a partiju Marice g-dja Stefka Polić. Ostale su partie pevali g-dje Rodanue i Michl, gg. Bukšek, Richter, Nikolajević i Nerat. Dirigirao je kazalnik g. Maliniak, a režirao g. Mitrović. Posle prvog čina predan je ansamblu na ruke g-dje Polić kitaljeva, koju je poslao čehoslovački konzul u Zagrebu.

U petak, 21. marta priredilo je Filharmonijsko udruženje simfonički koncerat i izvodilo je Smetanin pere.

simfonički ciklus „Ma vlast“ (Moja Domovina). Dirigirao je ravnatelj opere g. Mirski.

Igra smrću.

U srijedu, 26. marta bila je premiera komedije Arkadija Averčenka „Igra smrću“. Glavne su uloge igrali gospodje M. Bogdanova, M. Šekulin i M. Rakarić, gospodja A. Gavrilović, D. Berkeš, G. Tauhofer, M. Majnarić, V. Veselinović, J. Rakarić. Režirao je g. Aco Gavrilović.

Gostovanje Antonije Šuštar

U popularnoj opereti „Poljačka krv“ gostovala je za angažman gospodica Antonija Šuštar, bivša članica Ljubljanske i Mariborske operi.

Енглеска драма

Бернард Шо. — Bernard Shaw.

Триумф једног чешког композитора у Немачкој

Лео Јаначек, познати чески композитор, доживео је ово дана велике триумфе у Берлину, поводом извођења своје чувене опере „Јенуфе“. Критика је једнодушна у похвалама. Ово је у толико интересантније као културни курозум, — што је антагонизам између Чеха и Немачке ово дана био на врхунцу.

Лео Јаначек, композитор „Јенуфе“. — Leo Janáček, kompozitor „Jenůfe“.

ОГЛАШУЈ У „СОМОЕДИЈИ“.

Одликована на изложби у Турину 1911. г.

Бернард Шо славни драматург и хумориста енглески, комад »Saint Jean« који ће се играти ускоро у Лондону. У Дублину и Нујорку, где се већ давао, изазвао је највише полемике. Као што се мисли француска јунакиња није ту представљена по традиционалном изгледу њеном Г. Шо био је чак оптуживан да је оскрнавио име Јованке од Арка. Преки дан одговарајући критичар је Шо вели: То је исто као кад би, због што би видели Рафаелову Мадону, оптуживали сликара да је карикирао Свету Богородицу.

Само у овој радњи можете добити најбољу робу, највећи избор и фабричне цене

Мих. В. Вујовић
Кр. Александра 19.
Београд.

Чиновници и Сиротињо!!

Да бих дао могућност чиновницима и сиротињи, — који понажише трпе новчану кризу — да и њима светли електрика и да их не трује гас, решио сам да свакоме уводим електричне инсталације на отплату у три рате.

За потребна обавештења обратити се Електро-Техничкој радњи

Јована М. Симића

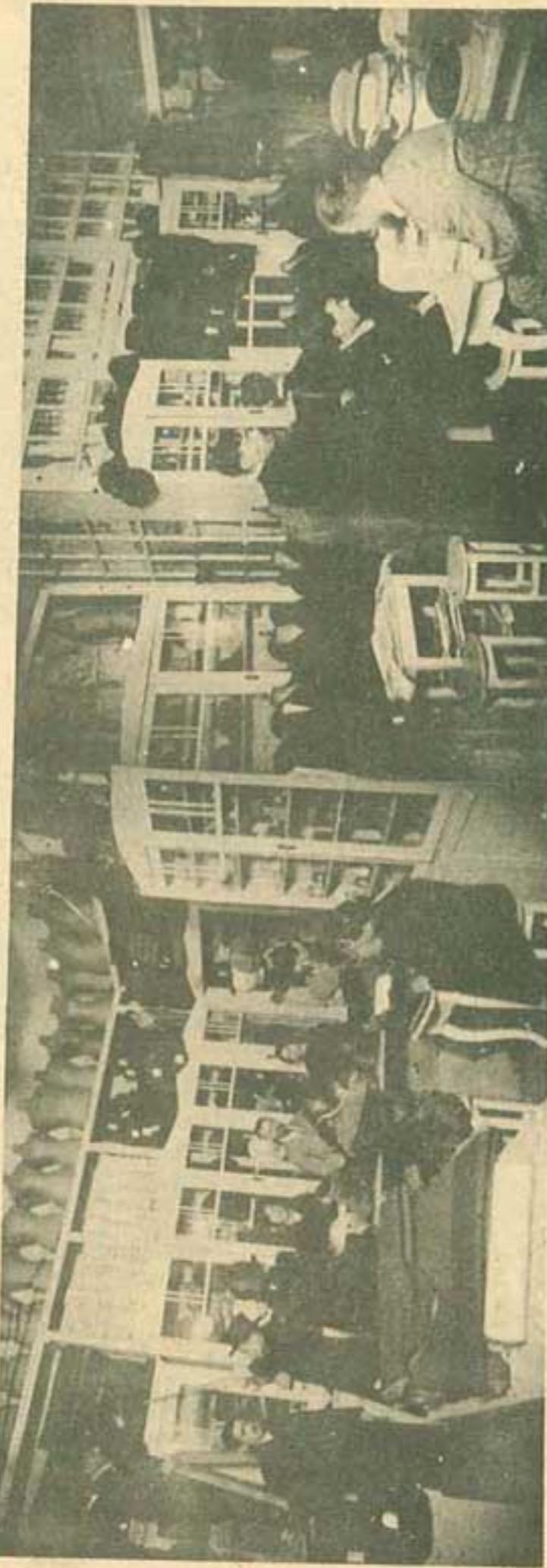
Макензијева Бр. 5, Славија. Тел. 18-76

**ГАЛЕРИЈА СЛИКА
„ИЛУСТРОВАНОГ ЛИСТА“**

Од 3. априла „Илустровани Лист“ проширује се знатно.

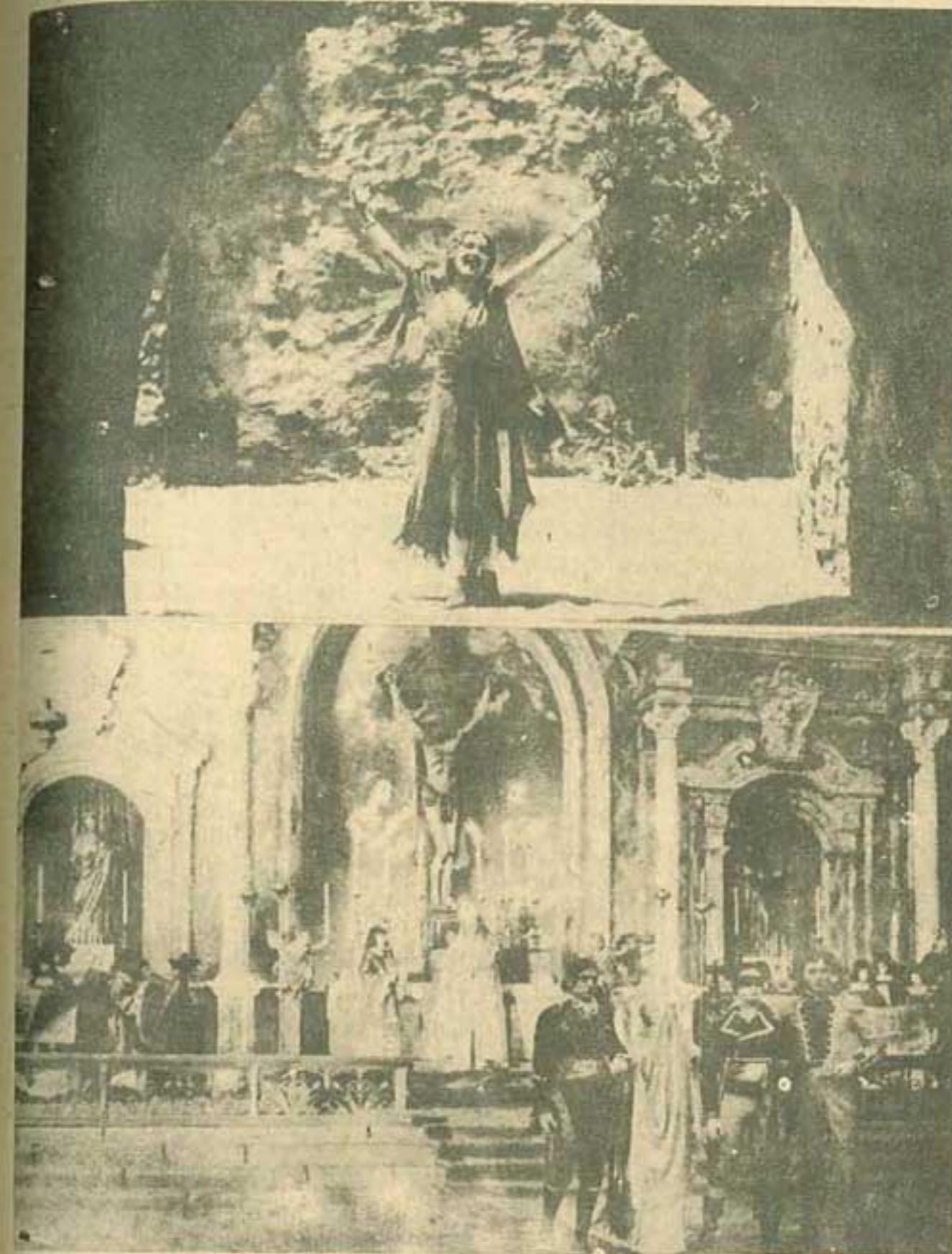
„Илустровани Лист“ излазиће на 24 стране мањег формата (данас излази само на 12 страна), и у сваком своме броју доносиће као бесплатан прилог по једну уметничку слику величине данашњег „Илустрованог Листа“ и по 24 портрета виђенијих грађана и грађанки из целе земље, а ради узајамног упознавања.

Ново стоварашите енглеског штофа и прибора
МИЛОРАДА МИЛОЈЕВИЋА
 Васина ул. 15
 Телефон 31-51
 - Продаја ангрос и детаљ. -

Израђује одело на отплату, у шест месечних рата.
М. Милојевић отворио је Народну Академију Занатства, чији курс вештачког кројења и шешира почине сваког 1 и 15 у месецу.

Најновији филм са Мери Пикфорд.

Кадавно довршени филм „Розита, улична певачица“ јесте најновије уметничко дело познато, и у нас јако цењена филмска уметница Мери Пикфорд. Овде доносимо две најлепше и најважније сцене из тога филма: Розита пева по двориштима, и њен излаз из капеле у којој се венчала за великог кнеза.

Smetanina proslava u Zagrebu

Zagrebačko Narodno Kazalište proslavilo je stogodišnjicu rođenja Bedricha Smetane u tri večeri s tri opere velikoga majstora, od kojih je jedna, „Prodana Nevjesta“ bila novo inscenirana, druga, „Dvije udovice“ — premiera, a treća, „Dalibor“ novo uvežbana. Sve tri predstave imale su svečani karakter i bile su odigrane razdražanim entuzijazmom.

Prva predstava, 9.-III., „Prodana Nevjesta“

„Prodanoj nevjesti“ prišlo je nekoliko operskih redatelja odjedanput s interesantnom namerom: da je scenski prerađe za Smetaninu proslavu tako, da ona dobije čar originalnosti, kakav se opaža u praškoj izvedbi. Za nas je na taj način scenski „Prodana“ i opet osvežena jednom novom mogućnosti interpretacije. Redatelji se, iz pieteta i konsolidarnosti nisu potpisali, dirigent Sachs uspeo je i opet da nas očara, nadvijen nad orkestar, svojom jedinstvenom interpretacijom slavne ouverture, pevači su u novom mise-en-scene-u osetili nove pobude i probudili nove nijanse (gdje Sestrić — Segedi i Radoboj, gg. Vičar, Flögk, Hržić) i dionisijska radost slavenske muzike stajala je u srcima onih, koji su slavili našega Smetanu.

Druga predstava, 16.-III., „Dvije udovice“

Kad se radilo o tome, da Smetana pruži dokaz svestranosti svog muzičkog genija — u doba, kad je reakcija držala nacionalnost muzičkog karaktera inferiornom jednostranosti — veliki je majstor komponirao „Dvije udovice“ na „internacional-

Г. Сакс, диригент загребачке опере. — G. Sachs, dirigent zagrebačke Opery.

ni“ tekst jedne francuske, gotovo operetne fabule, presadjene na češko tlo. U tome je presadjivanju slabog sadržaja možda i bio spas opere. Dok naime kod Smetane recitativi, pjevani dialozi i monolozi teku jednom kompromisnom linijom konverzacione muzikalnosti gotovo naivne invencije, dotle zbor, orkestar i višepjev, pod kojima se oseća tlo češke osebujnosti, prožima iskonska snaga onoga muzičkog genija, koji je definitivno rešio problem komične opere u evropskoj muzici. I da nije grandiozne „Liberše“, božanski vedre „Prodane“, majestetičnog „Dalibora“ i ljupkoga „Celova“ — ipak bi predigra u drugi čin, zborovi prvoga čina i kvartet trećega čina „Dviju udovica“ (u zagrebačkoj su izvedbi dve slike druga čina uzete kao činovi) odavale snagu jednoga muzičkoga velika-

na prve vrsti.

Velikom ljubavi i razumevanjem dao se kapelnik g. Mirko Polić na to, da spoji muziku internacionalnoga teksta i muziku nacionalne invencije i na taj način da stvari kompromisni stil za „Dvije udovice“ i to mu je uz pomoć reditelja g. Knittla vrsnog poznavaca češke muzike, odlično uspelo. Od interpreta imala je gdje Sestrić — Segedi u svojoj „vedroj udovici“ zahvalniju ulogu, koju je uspešnije mogla ba interpretuje, nego li g-djica Blažeković svoju „tužnu udovicu“, koja je inače potpuno upletena u banalnosti sujeta, te po sebi neostvarivija. Snagom svog odličnog shvatanja podigao je g. Križaj lugara Mumlala iz naivne konvencionalnosti u jasnu izrazitost interesantnoga tipa, a i g. Knittl kao ljubavnik u dilemi morao je da obavi sličan posao. Sve u sve му: uz akt pieteta jedna interesantna predstava, koja dokazuje, da se genijalan operni komponist ne da ni pod silu ubiti od lošeg libretiste, i da to postaje u savesnoj interpretaciji još očiglednije.

Treća predstava, 23.-III., „Dalibor“

Bez obzira na to, da li su imali više ili manje prava Smetanini neprijatelji, kad su spočitavali „Daliboru“ wagnerijansku strukturu, dirigent, g. Milan Sachs dao je svojoj izvedbi te opere wagnerijansku grandioznost. Kao specijalista za Wagnera, čije majestetične gradacije on izvlači neverovatnom snoperornosti, čije snažne modulacije ona isto vrijedi i za interprete gg. Hržića i Flögla.

Г. Мирко Палић, диригент загребачке опере.
G. Mirko Polić, dirigent zagrebačke Opery

Sachs je pronašao formulu slavjanskog herojstva, kao adekvatni pandan germanskom. Zato je treća predstava u slavu stogodišnjice rođenja bila jedna od najboljih predstava zagrebačke opere ove sezone. Ljubav i predanost preneo je kapelnik na sve interprete. Gdje Šugh (kao Milada); Čaleta (kao Jilka) bez konačne su se odluke natjecali u najboljoj formi, gosp. Primožle (kao kralj Vladislav) naročito dobro dispoziran dao je uvedljivo uverenje svog lepog položaja, g. Knittl dao je (kao Dalibor) i opet dokaza za svoje izvrsno poznavanje velikog majstora i kao interpret i kao redatelj, K.

Музичка хроника

Манон у новој подели.

— Госпођа Роговска као Манон, г. Томић као де Грије.

За један лист као „Комедија” веома је важна и знаменита свака промена поделе, сваки нов истуц, свака нова креација. У „Комедији” пратим са највећом симпатијом а са тежњом највеће објективности, свакога уметника. Али налазим да треба изразити своју мисао, јасно и просто. Наравно, један позоришни лист несме бити неумољив, он мора да узме у обзир и труд, и старање, и уложену добру вољу, јер је основна му црта симпатија према кући и њеним становницима.

Код нас је политички живот толико оболео, да се одмах свако партијски категорише. Ја сам једном истакао да сматрам да г. Ертл једну своју улогу није схватио како ја држим да је треба схватити — и из тога су закључили да сам ја из неке партије против г. Ертла. Међутим, сутра, нека г. Ертл пева и глуми како мени изгледа прикладно, ко ће бити сретнији него ја, да подвучем његов начин и његову творевину! Исто тако ја сам у неколико махова — у крајним и дужим и сасвим дугачким критикама — истицаша мени, и мислим с правом, свиди, у лепој игри и топлим вокалним могућностима г-ђе Роговске. Али има улога где се са г-ђом Роговском не слажем. Прва и најглавнија била је Маргарита у Фаусту, а затим Лакме. Оне не одговарају г-ђи Роговској. То још не значи да г-ђа чак и ту није изнела на видик неке од својих значајних особина. Али је потпуно неправедна тврђа да сам на страну ради потпуног усавршавања. То треба учинити, понова, и

говске. По нашем менталиту пренути једној партији значи за нарећи збогом свакој објективности определити се за један суд, мајко потпуно и очевидно неправедан.

Г. Томић који је у „Манони” изашао први пут са тако великим узлом (де Грије) има права на пуну потпору „Комедије”. Он је наш мајли бисер, он је наш топли лирчар, он је наша нада. Овај пут заслужује још више призрења, поштовања благоваклоности јер је изашао великој и тешкој улози. *Audeo fortuna adiuvat.*

Пре но што кажем своје мишљење — које ми пада тешко — износу *in extenso* мишљење критичара „Политикиног”. Он налази да је исту г. Томића био успешан, критик гласи:

Де Грије г. Томића.

Г. Томић је и синоћ показао да је певач који, и поред своје младости има доста способности које му дају права да носи комад. Његов тенор има ширине у мелодијском таласу, иако није моћан, велики. Тенор г. Томића је савршено лирски и меком својих прелива и интересантнотицу свога специфично лирског замаха он пронира у душу и задобија нас. Једно је, свега, питане да ли ће г. Томић моћи да издржи до краја; да не подлегне пре времена? и то с тога што он још не влада потпуно својим лепим тенором а међутим, постао је, већ поодавна носилац главних улога. У интересу је наше младе опере да се наши млади домаћи певачи не само обазриво употребљавају, него и да се шаљу на страну ради потпуног усавршавања. То треба учинити, понова, и

са г. Томићем. Он је врло успешно pianissimo сурдину, да би показао љупкост и неизвештаченост. Та претерана пјана не одговарају тексту и оне су једини глумачка досетка, чија вредност може постати сумњива, место свежине и несмелости добио се умор и пригушеношт.

Г. Томић је ипак оставио најпријатнији утисак и лепотом свога тенора, и савршеном дикцијом и отменим држањем на сцени. Чак је и у гесту, са чисто глумачке тачке гледишта, био окретнији по до сада.

Једно је несумњиво: г. Томић је певач у пуном смислу те речи. Важало би једино да се још за неко време посвети озбиљним студијама певачке технике коју је он у највећем делу већ савладао, и да студира игру маске и геста.

М. М.

Међутим ја се с тим мишљењем не могу никако сложити. Мени изгледа да експеримент са г. Томићем није успео. Шта више, по моме дубокоме уверењу, г. Томић, ако продолжи овако: т. ј. ако буде узимао улоге за које нема доволно зрелости, мушки ауторитета, и срчане линије, просто ће сам себе уринсати, физички, гласовно, морално. Г. Томић је симпатичан и љубак Ленски, али Ленски умире у наредном чину!

Госпођа Роговска у Манони опет има улогу која јој не одговара ни по лицу, ни по темпераменту. Манон је слатка, љупка, заносна. Госпођа Роговска је Брунхилда, хладна, краљевска и трагична.

У првом чину, оне љупке и сетномиле и мило-сетне сцене неискусне и кокетне грације, — г-ђа Роговска хтела их је, покушала их је да савлада једним нарочитим начином. Она је, на име, употребила piano и другом делу изведена је први пут,

Успех једног српског композитора у Љубљани

Музика Дравско-Дунавске Области у Љубљани, као свој трећи овогодишњи симфониски концерт приредила је 17. марта Сметанину Прославу. У првом делу извођене су Сметанине композиције (Увертира за оперу „Либуша”; Валдштајнов Табор; Вечерње песме, за соло глас са клавирском пратњом; и одломак из опере „Далибор”), у другом делу изведена је први пут,

Очекујемо, са нестриљењем, нову

Манон г-ђе Польакове и г-ђе Волевач.

Станислав Винавер.

„Југословенска симфонија“ Милена Пауновића, младог београдског композитора.

Цела љубљанска штампа доноси похвалне приказе о овој композицији. Тако „Јутро“ од 18. марта каже:

„У пабијено пуној дворани „Униона“ јуче је приређен трећи овогодишњи концерт др. Чернисе. Почетак је био у знаку Сметанине прославе...

Са напетошћу очекивана „Југословенска симфонија“ Милена Пауновића на синоћнем концерту извођена је први пут. Мислим да је и сам композитор морао бити задовољан изведбом др. Черновог оркестра. Огромно дуга композиција била је до крајности савесно и прецизно проучена; гудачи су звучали пуно, дувачи су озорно извели чак и тешко изводљива и напорна мешта. Сама симфонија може да служи за углед словеначким композиторима. Састоји се из три дела, но према приложеној интерпретацији композитора, овај наслов није потпуно довољан, и више би доликовало име које означује његово мислено и самостално лично стање. При коначној оцени овог дела морамо узeti мерло у поређењу са другим деловима југосл. композитора. У том смислу оно спада међу најзрелија и најмотивима који је везују, некако нејединствена. Мотивски материјал композиције је многобројан, леп и шарен; више пута зазвоне нам у уху звуци српског кола и других народних игара и песама, што даје симфонији значајно и живахпо народно обележје. Лепе особине композиције избијају врло често. На крају композитор је био поздрављен бурним аплаузима и добио лаворов венац.“

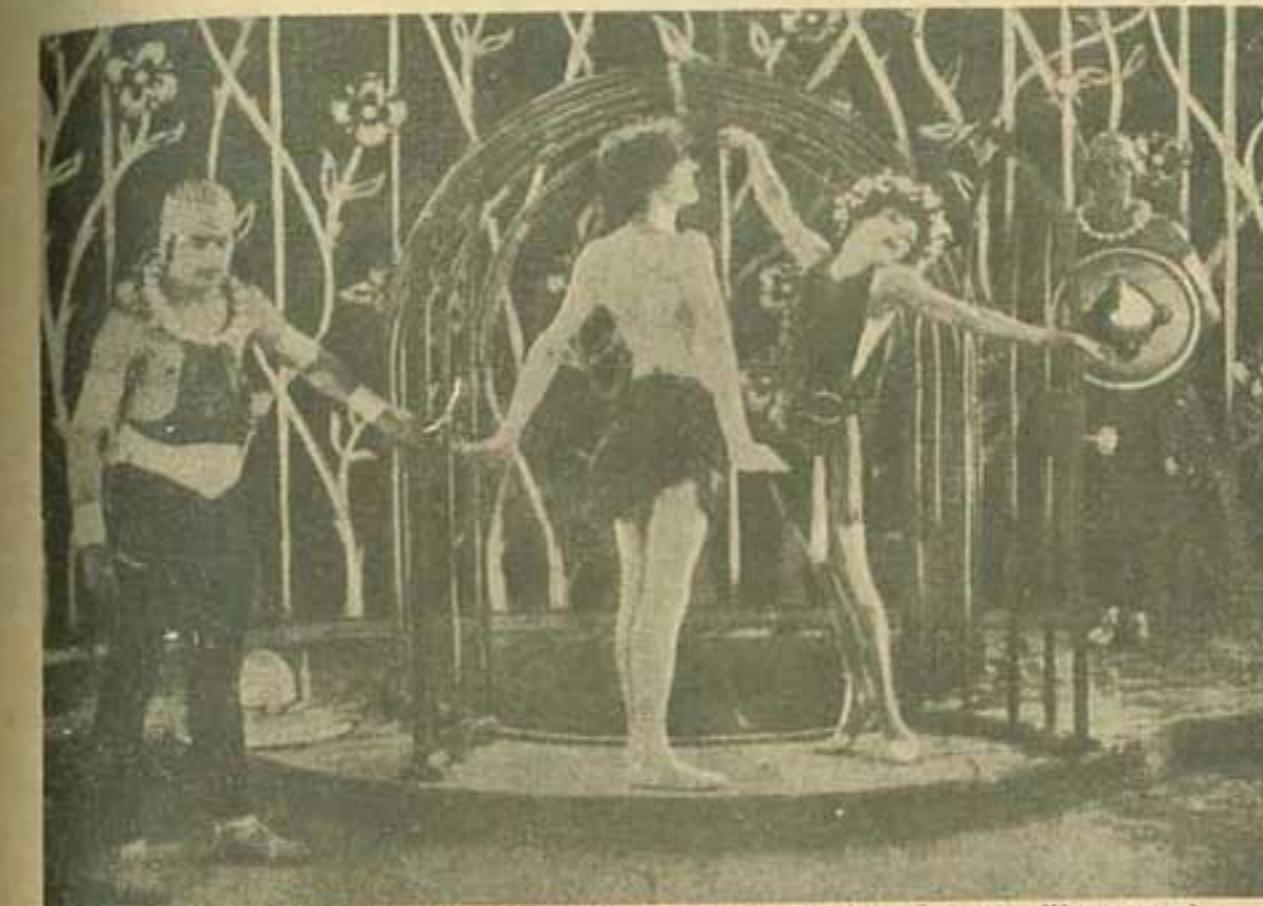
Југословен.

„Словенски Народ“ од 19. марта пише:

„...Други део концерта др. Ч. рина је посветио великој симфонској композицији домаћег композитора, и заслужује ради тога паре чите похвале. Госп. Миленко Пауновић је и сам диригент, и као такав познаје све регистре модерног оркестра. Отуда долази да је његова „Југословенска симфонија“ звучала сочно и здраво и да је оркестарски искористила све што можда пружи модерни оркестар. Мотиви, које употребљује госп. Пауновић, су изворни, оригинални, и можно сугестивни. Нарочито импресионира уводни трагични мотив. И остали мотиви, који се ослањају на југословенску народну музiku, врло добро су употребљени, тако да композиција с правом носи звучно име „Југословенске симфоније.“ Но

према приложеној интерпретацији композитора, овај наслов није потпуно довољан, и више би доликовало име које означује његово мислено и самостално лично стање. При коначној оцени овог дела морамо узeti мерло у поређењу са другим деловима југосл. композитора. У том смислу оно спада међу најзрелија и најмотивима који је везују, некако нејединствена. Мотивски материјал композиције је многобројан, леп и шарен; више пута зазвоне нам у уху звуци српског кола и других народних игара и песама, што даје симфонији значајно и живахпо народно обележје. Лепе особине композиције избијају врло често. На крају композитор је био поздрављен бурним аплаузима и добио лаворов венац.“

Салома на филму

„Салома“. — Један војник, Јаханан (Нигел де Бриле) и Салома (Назимова). — „Salomé“. — Jedan vojnik, Jahanan (Nigel de Briller) i Saloma (Nazimova).

Недавно је један амерички филм што је била заједљива и наивно увредљива према Јоханану, постаје од детета жена, жена која пати чезнући за човеком који је мрзи. Али она га не воли. Она само жуди за

тим да и он падне пред њене мале ноге и да јој пољуби врхове прстија као што чине сви остали људи који је само једном виде.

— Ја ћу пољубити твоја уста! вели она и то постаје њена фикс идеја. Она је од тога часа као у неком сну, екстази. — Ја ћу пољубити твоја уста, понавља она у тренутку када тражи од оца да убију пророка Јоханана.

Али филм „Салома“ интересантан је и са својих декора, костима, атмосфере коју одаје.

Ништа није значајније од серије слика у којима млада играчица, по-

Филм који пева.

Miss Vénus

Једна лепа сцена из „Miss Venus“, филм-оперете, у којој учествују велики хор добрих певачица.

Дат је недавно и у Паризу један роватно је да није имао среће у Београду због лоших певача, који су у ствари били неки очајни хористи из бечких варијетеа. Међутим у Паризу, где су за извођење овог филма изабрани певачи, успех није било тешко постићи.

Та новина није мало заинтересовала све оне који се баве филмом. И ако су многи покушаји у том смислу ранијих година пропали, ипак још увек се нада да ће неко решити задатак.

Овај филм, који што је карактеристично није у Београду имао успеха, када је био дат јесенас, сада је постигао сјајан успех у Паризу. Ве-

сада се у филму Елеф, спрема читав низ филмова који „певају“. Тако: Плава Гејша, Маскота, па чак и „Виларови драгони“.

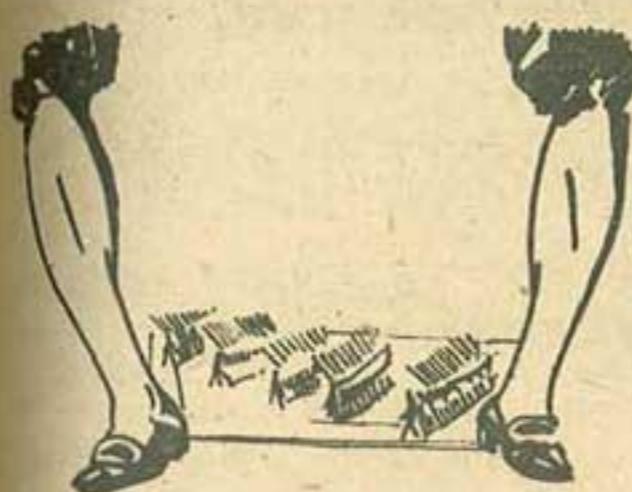
После успешног циклуса „Нибелунген“ није немогућни Вагнер!

Откривене тајне

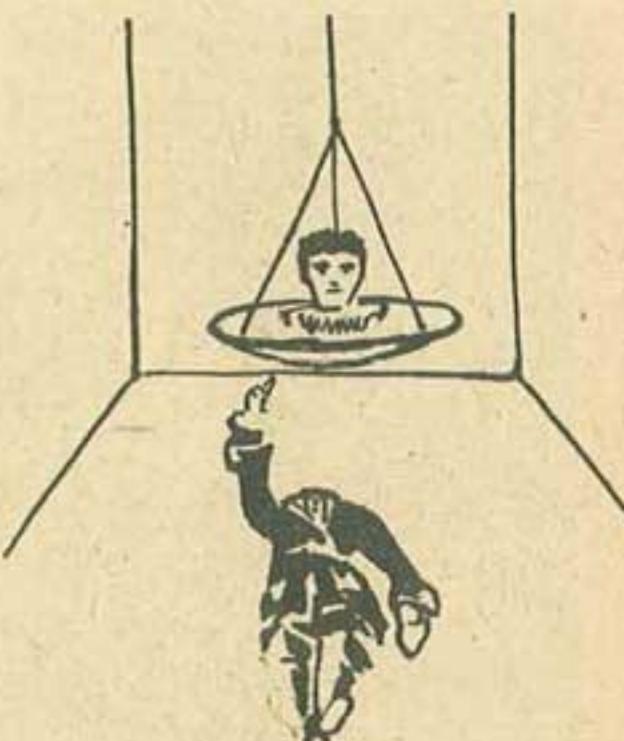
Фантасмагорије или ефекат трикова у филму

Кад у биоскопу оркестар засвира „La Danse macabre“ од Сен Сенса, и већ у напред знамо да ћемо видети нешто страшно, некакве фантоме који представљају Смрт и т. д. Има филмских режисера који то одлично могу да удесе, да не остане ни једног гледаоца кога не подиђу жмарци.

Те појаве, једва видљиве, са поједином увек стварном, нису више

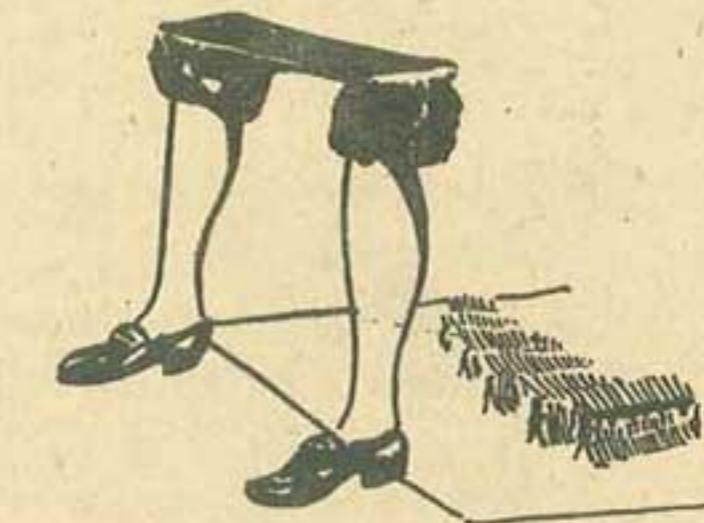

Цело врмија Лилипутанаца пролазила је кроз Свифтове ноге.

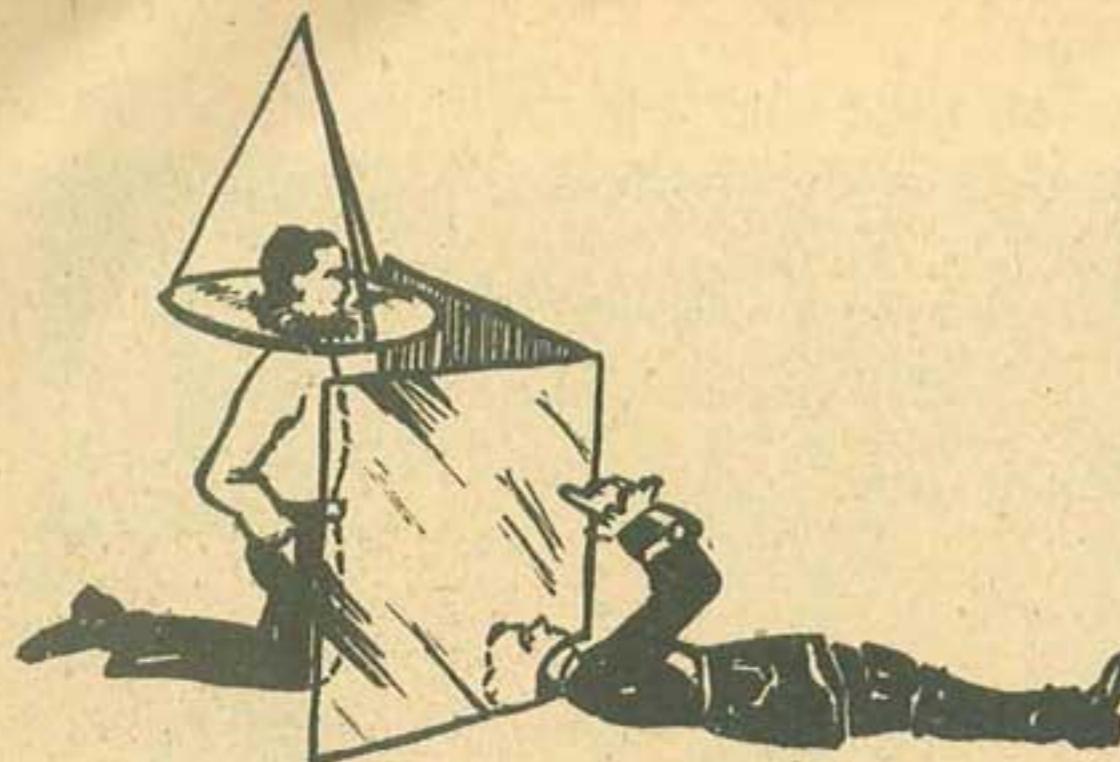

Живот у смрти! или човек са отсеченом главом.

нешто ново и тешко за филмске режисере. Употреба је у последње време доста честа, а није ни компликована. Прво се сними само поједином само оне личности које треба да играју вампире и нереална бића.

Ова слика даје потпуно јасно стање ствари, како су снимљени Лилипутанци и „Свифтове ноге“.

Човек са црвеченом главом... тајана је откријена. — Čovek sa otsećenom glavom... tajna je otkrivena.

Тако, док први снимак на истом филму има јачи утисак, други је начини, како да се многе невероблед и једва се назире његово кре- ватне и немогуће ствари учине ве- тање по оном првом.

Али овај начин рада није више модеран, и он се постепено избе- најбоље су објашњење сами себи.

ФИЛМСКЕ НОВОСТИ

† Луи Делик.

Симпатични реализатор многих Његове књиге „Фотожени”, „Шар- успешних француских филмова као ло”, „Цунгла кинематографа” само „Грознице” и „Жене незнамо од ку- да” и недавно „Поплаве”. Луи Де- Раније је написао и објавио неколи- ник умро је пре осам дана.

Делик је писао доста о филму. Делик је писао доста о филму. Су мали део његових списа о филму.

**85% становништва Београда
снабдева се Чарапом у
ДЕПО-У ЧАРАПА
БРАЋЕ РОМАНО
КЊЕГИЊЕ ЉУБИЦЕ УЛ. 14.**

Роба првокласна, дене без конкуренције.

Два чудна главна лица у филму

Два одлична пса, који су у више филмова играли главне улоге. Снимак је из „Урланја до смрти”. — Dva odlična psa, koji su u više filmova igrali glavne uloge. Snimak je iz „Urlanja do smrti”.

Како се снима

Агонија последњег Индијанца... Индијанац ће на крају сцене скочити у реку, али ће пасти на сламарницу која је прострата за каменом, на који се Индијанац наслонио.

Народно позориште у Скопљу

О скопском народном позоришту гатио и обилно усавршавао, јер са често се чују гласови у нашој јавности. Но, на жалост, то су увек јадиковке: позориште се бори са материјалним потешкоћама, нова позоришна зграда зида се скоро као некад Скадар на Бојани, по народној песми, и Управа мора с труном да изводи свој уметнички и просветни програм у једној стањари, јер увек нема кредита, тих несретних кредита, и т. д. Међутим слика је много утешнија кад се баци, ма и летимичан, поглед на репертоар ове сезоне. По својој уметничкој вредности стоји на завидној висини. Грађанство града Скопља уме већ то да цени. О томе сведочи чињеница да су приходи позоришта за прва четири месеца ове сезоне знатно надмашили своту укупних прихода и најбољих ранијих година.

Да би се добила јаснија слика о раду у позоришту довељено је летимично прегледати само премијере ове сезоне. Репертоар се стално бо-

чна уметност. Не морал, него коми-

Г-ја Александра Лескова, редитељ и члан Народног позоришта у Скопљу у улози Саломе од О. Уалда. — G-ja Aleksandra Leskova, reditelj i član Narodnog pozorišta u Skoplju, u ulozi Salome.

Г-ја Александар Верешчагин, редитељ Народног Позоришта у Скопљу.

ка и уметничка визија је на првом месту.

Шекспиров Хамлет, Вајлдова Салома, Дикенсов Цврчак на 'огњишту', Шоов Пигмалион су исто тако сведочанства редитељског талента г. Верешчагина. Он је обогатио репертоар и Оффенбаховом комичном опером Лепом Јеленом која је врло успела.

Једна интересантна новина на скопском позоришту била је премијера „Галатеје“ оригиналне драме једног домаћег, сасвим младог писца. Основа драме је бајка о Пигмалиону, критском краљу и Галатеји. Бајка је мало модификована да би писац могао дати одушек свом вајлдовском надахнућу и имитовати Салому и Доријана Греја. Изред свих почетничких недостатака и неукусности дело је добро прошло јер је г. Верешчагин режијом начинио сценски добар комад, а г-ђа Александра Лескова, у улози Галатеје, створила је својом игром Галатеју, бељу од ауторове замисли. Ова представа била је добар

пример за старо правило: да драмски писци морају познавати позориште и често поучити се од редитеља и добрих глумаца.

Најјачи стуб репертоара је г-ђа Александра Лескова која са широким уметничким талентом носи главне женске улоге. Поред тога она је и редитељ и режирајућа је Арцишоашерљеву Љубомору, Толстојево Васкрсење, Сардуову Мадам са женом, Диме Сина Госпођу с Камелијама, Андрејева Дане нашег живота и Запољске Њих четворо. У свима режијама г-ђе Лескове види се уметнички укус, покрет и живост на сцени. Комади у њеној режији добијају јоп и тиме што она сама игра насловне улоге са психолошком студијом и живим импресионизмом. Њена Јелена Николајевна, Катарина Маслова и Маргарета Готје одличне су уметничке креације и одређени типови уметничког стварања.

Национални репертоар је обогаћен Стеријиним Ајдушима, Цветићевим Тодором од Сталаћа и Субо-

Г. Милорад Петровић, редитељ и члан Народног Позоришта у Скопљу.

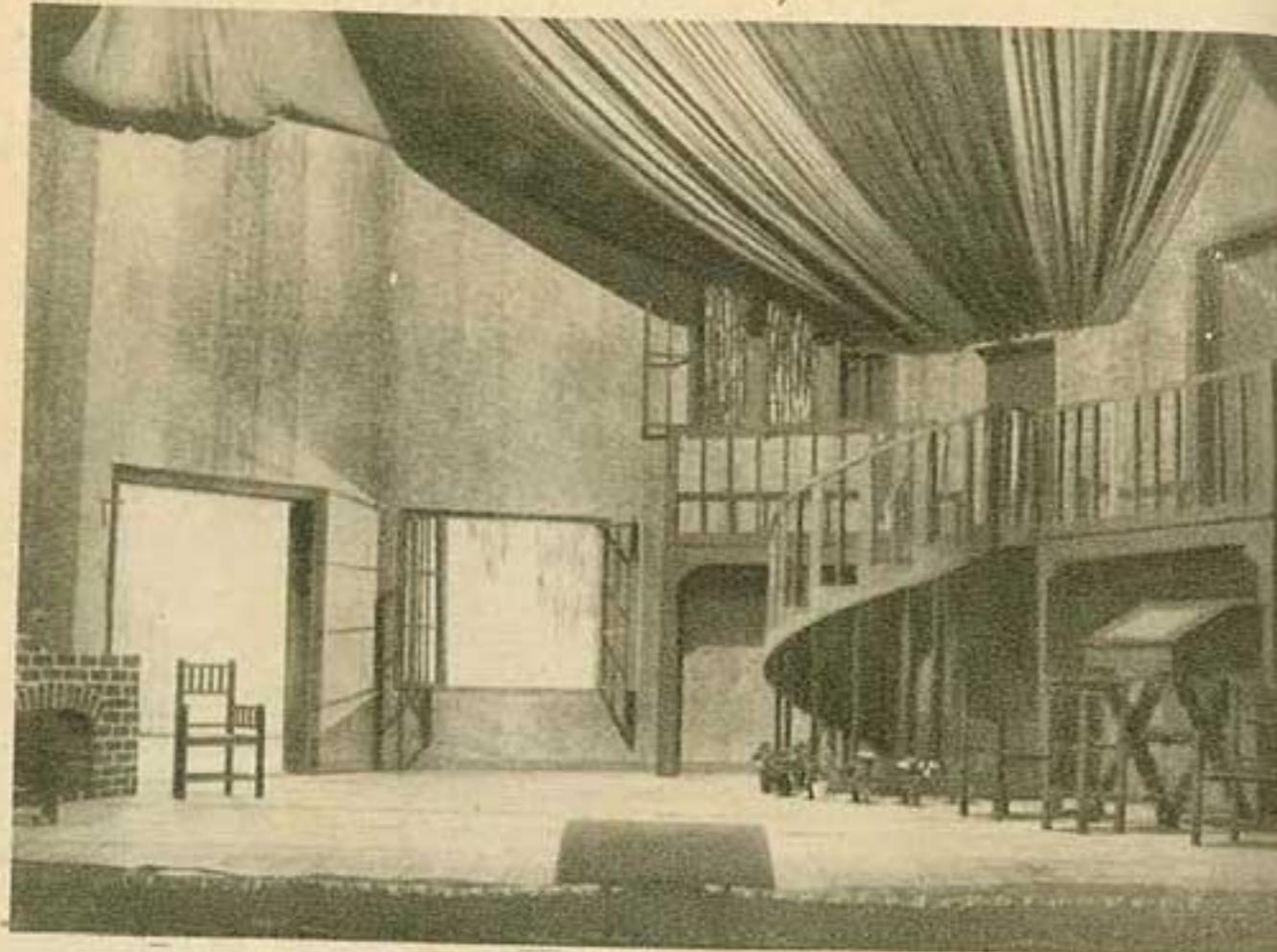
тићевим Бојем на Косову: први и Ј. Срдановића.

последњи комад у режији г. Мило-
г. Пере Јовановића. Г. Петровић у својим режијама лепо истиче старији, господарско достојанство и дубоку трагику наше прошлости, а г. Јовановић романтизам чежње за-
робљеног народа за слободом. Г. Јовановић је режирао још Нумићеве новитетете: Сумњиво лице и Свет-
ски рат. Ради потпуности треба спо-
менути још Бријеву Драгану и њак. и Школа за жене и Војновиће.
Пернишку Ашантку у режији г.

Ошти суд о досадашњем делу
Петровића, а Ајдуци у режији сезоне гласи врло новољено. Добар
национални и класични репертоар
су знак да Управа позоришта има
добр и сигуран програм и да скон-
ечно народно позориште с успешном
врши своју уметничку и национал-
но-просветну мисију.

У најскорој будућности прика-
зане ће Шекспирова Богојављенска
пој. Молијеров Господин Пурес-
иенуту још Бријеву Драгану и њак. и Школа за жене и Војновиће.
Пернишку Ашантку у режији г.

Један интересантан декор у Загребачком Казалишту

Декор од проф. Љубе Бабића, за чувену Кромленкову комедију „Величанин Рогоча“, коју са сјајним успехом играју у загребачком Казалишту, у режији г. др. Гавеле, г-ђа Д. Дугалић (као гост) и г. г. Павић, Страх. Петровић, Маричић и Бојничин.

Позориште у Штипу

„Хамлет“, балет и „Покондирена Тиква“ на нашој најмањој али нај-
симпатичнијој позорници.

Већ у више махова спомињано у „Comoedii“, дилетантско позориште у Штипу, напредује и даље. Ова позоришна сезона мора бити значајна за развој позоришне уметности у овој малој и удаљеној вароши, тако несрћеној са своје прошлости, а тако напредној у садашњици.

Штип је доказао да воли и жели културу и њене манифестације. Од

Г-ђица Благородна Буревник, у улози Офелије.

његовог позоришта нема бољег доказа.

Штипска омладина, а нарочито ова која ради у дилетантском позоришту, добија много угледа. Њена храброст и енергија да даде чак и „Хамлета“, Молијерову комедију, „Грађанина племића“ нешто балета, најзад Стерију, за сваку је похва-

Један пар у балету за „Грађанина-племића“: г-ђице Невенка Пулумовић и Радмила Лазићева.

лу и заслужује највећу помоћ надлежних.

„Покондирена тиква“. Фема — г-ђица Благородна Буревник; Јован — г. Риста Ђорђићковић.

Гостовање Бориса Попова у Београду

Г. Борис Попов, баритон, бивши члан Зимине Опere у Москви гостоваје 25. и 27. и. м. у Народном Позоришту у „Севиљском Берберину“ и у „Оњегину“. Познали смо у њему једног изванредног симпатичног уметника који, осим својих изврсних вокалних средетава, једног светлог чистог — иако не одвеше обимног баритона, располаже и одличним глумачким особинама: пријатном

Г. Борис Попов. — G. Boris Popov.

појавом и лаком, темпераментном и отменом игром. Његов Фигаро, развијен из најбоље италијанске традиције, победио је одмах већ мајсторском интерпретацијом каватине и остао је, после, и до краја у неподређеном складу са тим новољним почетком: ведра, туховита живчаност у игри, чиста, стилска линија у певању. Оњегина дао је г. Попов онако како радо замисљамо Пушкиновог јунака: бајронски елегантно, суморно, романтично и са извесном аристократском уздржливошћу, супериорношћу још и у

Г. Борис Попов као Оњегин.

Г. Борис Попов у улози Фигара, у „Севиљском Берберину“.

страсним, трагичним призорима, слично и у вокалном погледу: са леним, широким полетом и усрдношћу, али без сваке излишне шаре и емфазе — што заслужује искреног признања. Наша публика примила је г. Поповог симпатично, топло, тако да се његово гостовање у Пар Позоришту може уврстити у ред успелих, срећних.

Т. М.

Мали илустровани мозаик Најновији снимак Слезака

Слезак, симпатија београдске публике, пева пред бежичним телефоном. Изузетно озбиљан, он не прича своје чувене шале.

Час певања канаринки

Канаринке које тако дивно певају — не певају тако од природе! Оне

су дресиране, у нарочитим заводима за неговање. Водена оргуља из

води трилере, и јадне канаринке слушајући то и дај и то — пропевају прописно!

Један заслужан јубилеј

Четрдесетогодишњица г-ђе Лујзе Станојевић

Скојљанско Народно Позориште прославиће 9. априла ове године симпатични и заслужени јубилеј

Г-ђа Лујза Станојевић, члан Нар. Позоришта у Скопљу.

четрдесетогодишњег уметничког рада г-ђе Лујзе Станојевић, чланице скојљанског позоришта.

Стара слављеница која је за време свог дугог рада играла све врсте улога, и која се последњих година истакла нарочито у креирању српских жена у народним комадима, појавиће се на вечеру свог јубилеја у улози Доке у Сремчевој „Зони Занфировој“.

У част слављенице у комаду ће учествовати цела трупа скојљанско позоришта.

Један значајан јубилеј за Војводину

8 априла прославља четрдесетогодишњицу уметничког рада г. Димитрије Спасић, редитељ и члан Народног Позоришта у Новом Саду. По целој Војводини чине се велике припреме за прославу овог заслужног великана. — 8 aprila proslavlja četrdesetgodišnjicu umetničkog rada g. Dimitrije Spasić, reditelj i član Narednog Pozorišta u Novom Sagu. Po celoj Vojvodini čine se veliko pripreme za proslavu ovog zaslužnog velikana.

Одговорни уредник Н. Трајковић, Скопљанска 18. — Власник за Издавачко Удружење „Илустрација“ Иван Зринић, директор „Илустрованог Листа“. — Тифлрук и офсет штампа Графичког Завода „Макарије“ А. Д. Београд—Земун